

Béres Gyula

A KATOLIKUS EGYHÁZI KÖZIGAZGATÁS VÁLTOZÁSAI A SZÁZADOK SORÁN A BÓDVA-VÖLGY FELSŐ SZAKASZÁN

(Különös tekintettel Hidvégardóra)

Bevezető

A magyar honfoglalást követő fejedelmi, törzsi-nemzetségi szállásterület-foglalás után a magyarság számára a tartós megtelepedés szempontjából egy fontos kérdés maradt nyitva, mégpedig a kereszténység felvételének keleti vagy nyugati iránya. Az államalapítás előtti hatásokat tekintve az alábbiakat lehet megkülönböztetni:

1. *Pannónia ókeresztény gyökerei*
2. *bizánci misszió*
3. *a magyarokat a népvándorlás alatt ért keresztény hatások*
4. *a kalandozások tapasztalatai*
5. *nyugati misszió (Salzburg, Passau)*
6. *a kereszténység felvétele.*

Az átmenet a szervezett társadalomba hasonlított a kora középkori barbár népek (pl. frankok) megtéréséhez. A magyar ősvallás egyes elemei megfelelő alapot adtak az új hit befogadására. Géza fejedelem politikai éleslátását bizonyítja, hogy felismerte a nyugati irányulás szükségességét. A keleti hitlejtés ellenére nem a bizánci fennhatósággal járó alávétettséget választotta. (Felesége és egyes magyar törzs- és nemzetségek, sőt bizonyos források szerint ő is a keleti ortodoxia hitében vette fel a keresztiséget.) Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy a kereszténység nem érte váratlanul a magyar törzsszövetséget. Inkább még nem volt érett az új hit által megtermékenyített feudális társadalmi rendszer befogadására. Ezt a feudalizálódást tette lehetővé 1. a szállásváltás – letelepedés – honfoglalás, 2. a kalandozások, 3. a kereszténység, 4. a törzsi-nemzetségi társadalom válsága, felbomlása. Ezekre az alapokra építve Géza majd fia Vajk – István tudatosan látott az egyházi és világi közigazgatás megszervezéséhez. A szervezett állam működése szempontjából a központi kormányzat súlyát kellett megnövelni. Ehhez támaszt a megnyert fegyveres arisztokrácia és az egyház adott.

Mindkét társadalmi csoport számára létrehozta azokat az intézményeket (vármegye, püspökség), amelyek szervezték, irányították az új államot. Nem véletlen tehát a tudatos koronakérés, mely az egyházi legitimitációt biz-

tosította. Az 1007-es ravennai tanácskozáson való részvétel pedig a püspökségek alapításának pápai írásbeli jóváhagyását eredményezte. Az egyház érdekében hozott törvények garantálták az intézményrendszer zavartalan működését. A koronázással és felkenéssel az apostoli király jogot formált az önálló püspökségek megszervezéséhez. Ennek következtében tíz püspökség alapítása fűződik a nevéhez. Veszprém 997–1000 között, Esztergom 1001-ben, Erdély 1003 után, Eger 1004-ben, 1005–1010 között, Győr 1009 előtt, Kalocsa 1009 körül, Pécs 1009-ben, Csanád 1030-ban. A váci püspökség magalapítása uralkodása végére, míg a biharié az 1040-50-es évek közé tehető. Esztergom és később Kalocsa érseki rangot kapott. Esztergom suffraganeus (joghatóság alá tartozó) püspökségei a következők voltak: Veszprém, Győr, Pécs, Eger, Vác, Nyitra, Kalocsái: Csanád, Bihar, (később Várad központtal), Erdély, Zágráb. A 11. század táján jött létre a zágrábi és nyitrai püspökség, a 13. századra pedig a szerémi és boszniai. Szintén a 11. század végére alakult ki a teljes egyházszervezet (érsekség – püspökség – káptalan – főesperesség – esperesség – plébánia).

Az Esztergomi Érsekségben, 1001-1776

A Szentszék jóváhagyásával az I. Szent István király által alapított esztergomi érsekség¹ kapta meg azt a jogot, hogy felette álljon az ország összes püspökségének. Ennek egyik oka, hogy uralkodói székhely volt.² Az esztergomi érsek volt a székhely főpapja, ő koronázta a királyt³ s mint kápolnaispán, a királyi család főpapja is egyben,⁴ 1384-től pedig Esztergom vármege örökös főispánja.⁵ Tehát rangban és méltóságban így emelkedett az esztergomi érsek a többi püspök fölé. Az egyházmegye különleges jogállása és primátusa 1393-ban IX. Bonifác pápa rendeletére jelent meg személyes jogként, Kanizsay János érseknek adományozva. Azon területek felett, amelyeket érseksége alapításától kezdve kormányzott, metropolitai jogot kapott.

---

¹ Az államalapító. Bp., Zrínyi, 1988., 174. o., Az esztergomi 1001-es alapítás sorrendben a második a veszprémi püspökség alapítása után.

² uo.179. o.

³ Mezey László: Az esztergomi érsekség primáciává fejlődése (1000–1452). Vigilia, 1976/6., 371. o.

⁴ Magyar Katolikus Almanach 2000. Esztergom-Budapesti Főegyházmegye, 18. o. (MKAlm.)

⁵ Gergely Jenő: Katolikus Egyház – magyar társadalom 1890–1986. Bp., 1989. Tkvk., 9. o.

Ezzel együtt megkapta a primás és a pápai követ címeket.⁶ A primátus végső jogi rendezése V. Miklós pápa nevéhez fűződik, aki 1452-ben „*Excellens apostolicae sedis providentia*” kezdetű bullájával az esztergomi érseket (Szécsy Dénes) az egész magyar egyház primásává nevezte ki „Magyarország minden székes- és főszékesegyházában... és más, ámbár kiváltságos egyházakban...”⁷ 1714-ben IV. Károly császár (1711–1740), (a magyar trónon III. Károly király), Keresztély Ágost száz herceget és esztergomi érseket a német-római birodalmi hercegi címmel tüntette ki, amely mindenkori utódait is megillette. Ettől kezdve használták az esztergomi érsek a hercegprimási címet 1951-ig, mikor is XII. Piusz pápa a feudális eredetű címek használatát megszüntette.⁸

Az egyházmegye területe a Duna vonalától északra eső vármegyéket foglalta magába (Pozsony, Nyitra, Trencsén, Árva, Turóc, Liptó, Zólyom, Bars, Hont, Szepes, Gömör, Kishont, Nógrád, Torna, Komárom). Joghatósága alá kezdetben három püspökség tartozott: a veszprémi, a kalocsai és az egri.⁹ Később a győri, pécsi, váci, nyitrai, milkói és a görög katolikus munkácsi. A kezdetekkor Esztergom, Komárom, Bars, Hont, Pozsony, Szepes vára és birtokai, valamint a Tornában, Gömörben, Nógrádban lévő királyi birtokokra terjedt ki az érsek lelki fennhatósága.¹⁰ A lakatlan területek benépesülésével az egyházmegye határai fokozatosan nőttek, illetve módosultak. A pozsonyi, szepesi, sasvári főesperességek a határvédelem szempontjából is fontos szerepet játszottak. Az ország más területeire is kiterjedt az érsek joghatósága.¹¹ Ezek voltak az exempt plébániák. Az egyházmegye tizenkét főesperességre volt felosztva. A főesperesek feladata volt a helyi szintű egyházkormányzás, igazságszolgáltatás és a plébánosok ellenőrzése. Javadalmazásukról az egyházmegye úgy gondoskodott, hogy a 12. századtól a káptalan tagjai lettek, valamint megkapták a plébániára befizetett járandóságok egy részét.¹² A főesperességek a következők voltak:

---

⁶ Mezey: 373. o.

⁷ uo., vö.: Balogh Margit: A Vatikán és Magyarország. História, 2005/4., 21. o.

⁸ ifj. Barta János: A tizennyolcadik század története. In: Magyar Századok. Bp., Pannonica, 2000, 113-114. o. Gergely im.: 9. o.

⁹ Kovács Béla: Az egri egyházmegye története 1596-ig. Eger, 1987, 25. o., vö.: Borovi József: Az esztergomi érseki egyházmegye felosztása. Bp., METEM., 2000, 11-22. o.

¹⁰ Esztergomi Főegyházmegye I.: In: egyházlátogatási jegyzőkönyvek katalógusa 9., Esztergom, 2000, 13. o. (EF)

¹¹ Kovács. 25. o., MKAlm. 18. o., Borovi, 107. o.

¹² EF. I., 15. o.

1. esztergomi, 2. pozsonyi, 3. komáromi, 4. nyitrai, 5. barsi, 6. zólyomi, 7. lipitói, 8. honti, 9. nógrádi, 10. gömöri, 11. tornai, 12. szepesi.

Ezekhez kapcsolódott a szebeni prépostság, a brassói dékánuság és az exemt plébániák.¹³

Az egyházmegye-határok megállapítása és a joghatóság időnként vitákat eredményezett a szomszédos püspökökkel, prépostokkal. Ilyen volt Sáros vármegye hovatartozása Esztergom és Eger között. A népességnövekedés miatt a megye az Esztergomhoz tartozó szepesi prépostságtól kért papokat. A plébániák létrejötte után viszont IV. Béla király a tizedszedés jogát az egri püspökségnek adományozta. 1336-ban a vita azzal zárult, hogy Sáros az egri egyházmegyéhez került.¹⁴ A következő kérdéses terület Nógrád volt, mely a 12. században három részre tagolódott. Az északi rész, Nagy-Nógrád valamint a Hont és a Kishont közötti terület Esztergomhoz, a déli rész, Kis-Nógrád néven a váci püspökséghez tartozott. Azonban a 13. század végén a vármegyét IV. Béla a váci püspökségnek adományozta s ezzel kezdetét vette a vita, amely 1713-ban zárult le. A Zagyva folyó jobbparti része Esztergomhoz, a többi rész pedig Váchoz került.¹⁵ 1776-ban Mária Terézia egyházmegye-reformja következtében három püspökséget – beszercebányai, rozsnói, szepesi – hasított ki az érsekségből, melyek suffraganeusként továbbra is megmaradtak az esztergomi érsek lelki fennhatósága alatt.¹⁶

A tatárjárás után, IV. Béla 1249-ben az érseknek adományozta a királyi palotát.¹⁷ A 14. században a pápai adószedők 437 plébániát neveztek meg a csallóközi, morvavidéki és szepességi plébániákat kivéve.¹⁸ Legkorábban 1397-ből maradt fenn az esztergomi káptalan által végzett egyházlátogatási jegyzőkönyv.¹⁹ A vizitáció kiterjedt a Tornai Főesperesség területére, így abban Hidvégdórára is. 1543-ban az érsekség a török hódítás miatt Nagyszombatba költözött.²⁰ Oláh Miklós (1493–1568) érsek volt az, aki a triden-

---

¹³ Kálniczky László: Magyarország régi földrajza. Miskolc, Miskolci Egyetem, 1995, 143., 179. o.

¹⁴ Borovi József: A mai rozsnói egyházmegye középkori kialakulása. Rozsnó, 1942, 61. o.

¹⁵ EF. I.: 14. o.

¹⁶ MKAlm.: 18. o.

¹⁷ uo.

¹⁸ uo.

¹⁹ Tóth Krisztina: egyházlátogatások az esztergomi főegyházmegyében a 16-17. században. www.uni-miskolc.hu/~egyhtort

²⁰ uo.

ti zsinat (1545–63) határozataihoz híven – nem titkolt protestánsellenes élel – elrendelte és megkezdte a rendszeres egyházlátogatásokat 1559–62 között.²¹ Fel kívánta deríteni és orvosolni szerette volna a papság eretnekségeit, erkölcsi életét, viszonyát a katolikus egyházhoz. Ez idő tájt az északkeleti megyékben rohamosan terjedtek a reformáció tanai. A bajokon egyházmegyei zsinatok szervezésével és egy papnevelő intézet létrehozásával próbált úrrá lenni.²² Pázmány Péter (1570–1637) a könnyebb kormányozhatóság érdekében, elsőként kezdett el komolyan foglalkozni az egyházmegye felosztás gondolatával. A 17. században az alábbi 12 főesperességre oszlott az esztergomi egyházmegye: nyitrai, barsi, főszékesegyházi, pozsonyi, komáromi, sasvári, honti, tornai, nógrádi, zólyomi, gömöri, szepesi.²³ Pázmány tervét Mária Terézia (1717–1780) valósította meg. A 18. század végi felosztás előtt az egyházmegye kb. 2500 településből állt, melyek közül 690 helyen működött plébánia.²⁴

A Tornai Főesperesség kialakulása

A honfoglalás idején Torna vármegye területén szláv és későavar népesség élt,²⁵ melyek a 13–14. századra asszimilálódtak a rájuk telepedő magyarsággal.²⁶ A honfoglalók Bors vezetésével a Szalonna – Perkupa között lévő szorosig jutottak.²⁷ A későbbi Torna környéke megszállatlan gyepűn túli területként került a király tulajdonába.²⁸ A hely- és folyónevek megőrizték a szlávok nyomait.²⁹ Az egykori erdőispánság területe – mely eleinte Borsodhoz tartozott³⁰ – 1320-ra a megyévé válásig a birtokadományozá-

---

²¹ uo.

²² MKAlm.: 18. o.

²³ Tóth Krisztina im.

²⁴ EF. I.: 15. o.

²⁵ Juhász Attila: A tornai plébánia története. Kassa, Pont Kiadó, 2002, 10. o.

²⁶ Borovi: 24, 14. o.

²⁷ uo. 19. o.

Dénes György: A Bódvaszilasi-medence 700 éves története. Miskolc, Hermann Ottó Múzeum, 1983, 26. o.

²⁸ uo.

²⁹ Borovi: 13. o.

³⁰ Kálniczky: 69. o.

sok miatt lecsökkent.³¹ A 12. században az erdőispánság északon a Szepességig (a Gölnic folyón túl), valamint Délen a Bódva-völgy Perkupa, Szalonna között lévő szorosáig, Nyugaton Pelsóc, Csetnek, keleten Jászó, Szepesi vidékéig terjedt.³² A Tornai Főesperesség alapításának dátuma ismeretlen. Valószínű, hogy az egyházmegye alapítása után, egy későbbi időpontban hozták létre a 11–12. században. Az országban 1332–34 között működő pápai tizedszedők jegyzékében nincs pontosan megnevezve a Tornai Főesperesség. A jegyzék összeállítója olyan plébániákat jegyzett fel, amelyek a tornai Miklós plébános vezetése alá tartoztak és onnan irányította azokat.³³ A jegyzék szerint 12 település tartozott a főesperességhez. Égerszög, Almás, Jászó, Görgő, Perkupa, Zsarnó, Szögliget, Dernő, Tornaújfalu, Tornaszentandrás, Torna, Szepesi. Hidvégardó valószínűleg azért nem szerepel a tizedlajtsromban, mert a király által kiváltságolt település lévén, tizede a plébánián maradt.³⁴ Ezt látszik alátámasztani az 1263-ból származó oklevél is, melyben IV. Béla elismeri az esztergomi érseknek azon jogát, hogy Torna és Vendégi tizede a plébánosokat illesse. Mivel Vendégi és Hidvégardó is hospes települések voltak – a későbbiekben Vendégi Hidvégardó filiája lett –, így minden bizonnyal létezett plébánia a településen is.³⁵ A hidvégardói egyházközség Árpád-kori alapítását igazolhatja a templom Gyümölcsoftó Boldogasszony titulusa, mivel a kora Árpád-korban a népszerű Mária-tisztelet következtében gyakori volt az új templomot és egyházközséget a Boldogságos Szűznek ajánlani.³⁶ A Tornai főesperességhez 1776-ig 18 plébánia tartozott (a rendelkezésre álló adatok alapján), melyek filiáikkal együtt a következők voltak: 1. Szádalmás – Jablonca, Körtvélyes, Tornagörgő; 2. Tornabarakony; 3. Barka – Lucska; 4. Ájfalucska; 5. Hárskút – Dernő, Kovácsvágás; 6. Hidvégardó – Bódvavendégi, Tornaújfalu, Zsarnó; 7. Tornahorváti; 8. Bódvaszilás – Bódvarákó, Derenk, Szögliget, Tornaszentandrás; 9. Torna – Áj, Méhész, Szádelő, Szádudvarnok; 10. Szőlősdó – Teresztenye, Tornakápolna; 11. Égerszög; 12. Jósvafő; 13. Komjátí; 14. Szilice – Szádvárborsa; 15. Szin;

---

³¹ uo., Borovi József: Az esztergomi érseki egyházmegye felosztása. Bp., METEM., 2000, 12. o., Szerinte a vármegyévé szerveződés Tornában a 12. századra lezárult.

³² Dénes: 27. o., vö.: Juhász: 10. o.

³³ Borovi József: A mai rozsnói egyházmegye középkori kialakulása. Rozsnó, 1942, 90. o.

³⁴ Dénes: 67. o.

³⁵ uo. 30. o.

³⁶ Az államalapító: Bp., Zrínyi, 1988, 190. o.

16. Szinpetri; 17. Tornanádaska; 18. Perkupa – Varbóc.³⁷ A roznycói egyházmegye területének kijelölésekor pedig az alábbiak tartoztak a Tornai Főesperességhez: Almás, Barakony, Barka, Falucska, Hárskút, Hidvérgárdó, Horváti, Szilas, Torna.³⁸ Így tehát Hidvérgárdó plébániájához az 1561. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint három község tartozott: Bódvavendégi, Tornaújfalu, Zsarnó. Megjegyzi továbbá, hogy temploma teljesen leégett.³⁹ A reformáció idején a vidéknek jócskán kijárt a pusztításból. A korszakban az esperesség plébániái megszűntek vagy szüneteltették működésüket. Megint másokat a protestánsok pusztítottak el vagy elfoglaltak. Bebek György, Szádvár ura is kivette részét az üldözésekből. Birtokairól kiüzte a katolikus papokat.⁴⁰ A gombaszögi kolostort várrá alakította,⁴¹ a Miskolc melletti tapolcai bencés apátságot 1538 körül lerombolta,⁴² s talán a martonyi pálos kolostor is az ő pusztításának esett áldozatul. Az érsek 1555-ben 300 papot nyilvánított alkalmatlannak egyházmegyéjében, akiket megfosztott hivataluktól.⁴³ Az 1559–60 között tartott vizitációból kiderül, hogy a plébániák egy részén egyáltalán nincs pap, ahol van, azok közül egyesek nem tudják igazolni felszentelésüket, sőt erkölcsi életük is erősen kifogásolható (iszákoság, verekedés, cölibátus megszegése). Az 1562-es nagyszombati zsinaton bejelentették, hogy a Tornai Főesperesség plébániáin egyetlen plébános sincs.⁴⁴ A 16/17. században újjáépített hidvérgárdói templom kegyura az 1561-es egyházlátogatás alapján a hg. Esterházy család, akik a 20. századig viselték gondját a település templomának. 1776/1777-ben hg. Esterházy Pál Antal teljes egészében felújíttatta a templomot, ami akkor nyerte el mai formáját.⁴⁵ 1776-tól a plébánia a főesperességgel együtt, elválasztva az Esztergomi Érsekségtől, már a Roznycói Püspökség részét képezte.

³⁷ EF. III.: 134. o., vö.: EF. I.: 4., 55., 81., 198., 344., 384., 295., 304. sorszám alatt, EF. II.: 599., 666., 717., 719., 721., 731., 746., 748., 749. sorszám alatt, vö. még : EF. IV. TÉRKÉPEK. Az Esztergomi Főegyházmegye: 5-ös szelvény

³⁸ Borovi József: Az esztergomi érseki egyházmegye felosztása. 181. o.

³⁹ EF. I.: 231-232. o.

⁴⁰ Csemadok kézirat

⁴¹ A Gömör – Tornai karszt és a Cserehát. Turistaatlasz és útikönyv Bp., Cartographia, 2005, 95. o.

⁴² Nemes József: Sz. Péter és Pál apostolokról nevezett Tapolczai Apátság története. Magyar Sion. 1863. 596. o.

⁴³ Tóth Krisztina i. m.

⁴⁴ Béres Gábor: A Bódva mellől. Bódvavendégi, 1971, 64. o. (kézirat)

⁴⁵ Soós Imre: Az egri egyházmegye plébániáinak történeti áttekintése. Bp., SZIT. 1985. 568. o.

A Rozsnyói Püspökség, 1776–1982

A püspökség kebelében eltelt 206 év az egyházkormányzat szempontjából öt szakaszra osztható. Az első az alapítástól az első világháborút lezáró párizsi békéig tartó időszak, 1776-tól 1919-ig. A második az első felosztástól az első bécsi döntést követő évig, 1919-től 1939-ig. A harmadik 1939-től 1945-ig, a negyedik 1945-től 1951-ig és az ötödik 1951-től 1982-ig terjed. Az első világháborút követően az egyházmegye területe jelentősen csökkent. Az országhatáron belül maradt csonka részt megbízott kormányzók irányították. A magyar revíziós politika következtében a két világháború között az egyházmegyéhez visszakerült területek felett helyreállt a rozsnyói püspök joghatósága. A második világháborút követően az 1919 utáni időszak ismétlődött meg. A csonka magyar részt ismét megbízott kormányzók irányították, más-más központból. A kitelepítések, kiutasítások miatt 1945-től véglegesen megszűnt a rozsnyói egyházmegye területi egysége. A háborút lezáró 1947-es párizsi békeszerződés visszaállította a trianoni határokat. A belpolitikai és nemzetközi helyzet pedig a későbbiekben nem tette lehetővé az esetleges határmódosításokat. Így 1951-től az egri érsekség látta el a csonka magyar rész irányítását. Végül 1982-ben a Szentszék a csonka rozsnyói egyházmegyérészt az Egri Főegyházmegyéhez csatolta.

A Rozsnyói Püspökséget 1776-ban hasította ki az Esztergomi Érsekségből – a besztercebányai és szepesi püspökség mellett – és alapította Mária Terézia királynő. A január 1-i bejelentést követően VI. Piusz pápa március 13-án írta alá az egyházmegye felosztását és a három új püspökség létrehozását kimondó „*Regalium principium*” kezdetű bullát.⁴⁶ A felosztást és az új püspökségek kialakítását az 1775. november 30-án, a királynő által létrehívott Vegyes Bizottság végezte el.⁴⁷ Ennek értelmében a Rozsnyói Püspökség 70 plébániát és 15 kápláni állomást kapott.⁴⁸ Az egyházi közigazgatás beosztását a leendő új püspökre bízta a bizottság (lásd: **1. számú melléklet**). A későbbi beosztás szerint az egyházmegye 5 főesperesi és 14 alesperesi kerületből állt, melyhez 98 plébánia tartozott.

---

⁴⁶ Borovi József: Az esztergomi ... 210., 217., v.ö.: Ünnepi megemlékezés a történelmi Rozsnyói Egyházmegye 200 éves jubileumáról, Putnokon, 1976. ápr. 22-én. (Egri Érsekség nyomtatványa, 4 oldal) Az iratban az aláírás dátumaként 1776. március 15. szerepel. Juhász Attila 1776. március 13-ra az új egyházmegyék létrehozására, *Apostolatus officii* kezdetű bullát nevez meg. (i.m.: 48. o.)

⁴⁷ Borovi 175. o.

⁴⁸ uo. 181. o.

A kerületek a következőképpen alakultak:

- I. Szekesegyházi Főesperesség:** 1. Rozsnyói, 2. Alsó-Gömöri, 3. Putnoki, 4. Rimaszécsi.
- II. Gömöri és Kishonti Főesperesség:** 5. Garami, 6. Felső-Gömöri, 7. Kishonti.
- III. Nógrádi Főesperesség:** 8. Füleki, 9. Losonci, 10. Mátrai, 11. Nógrádi.
- IV. Szepesi Főesperesség:** 12. Szepesi.
- V. Tornai és Jászói Főesperesség:** 13. Jászói, 14. Tornai Esperesi Kerületek.⁴⁹

A Tornai Főesperesség 9 plébániából állt, melyek filiáikkal az alábbiak voltak: Almás (1689. Szentháromság) – Körtvélyes – Evetes Mola * Görgő (1788. Keresztelő Szent János) – Péterháza * Hidvégardó (1736. Gyümölcsoltó Boldogasszony – Angyali üdvözet) – Becskeháza, Horváti, Lenke, Vendégi * Jablonca (1789. Szent Péter és Pál apostolok) – Borzova, Derenk, Szilice, Ardócska, Kis-Falu, Szelce, Vidomaj * Szentandrás (1787. Szent András) – Barakony, Dobódél, Rákó, Kovácsi * Szilas (Szent József) – Égerszög, Kápolna, Komjátí, Nádaska, Perkupa, Szőlősardó, Teresztenye, Varbóc, Lászi-pusztá * Szögliget (1788. Szűz Mária) – Jósvafő, Petri, Szin * Torna (Szűz Mária születése) – Áj, Méhész, Szádelő, Udvarnok * Tornaújfalu (1787. Keresztelő Szent János) - Zsarnó⁵⁰

1850-ben 3 főesperességhez 14 alesperesség tartozott az alábbi beosztás alapján:

- I. Szekesegyházi Főesperesség:** 1. Rozsnyói, 2. Alsó-Gömöri, 3. Pelsőci, 4. Rimaszécsi, 5. Felső-Gömöri, 6. Garami.
- II. Nógrádi Főesperesség:** 7. Füleki, 8. Losonci, 9. Mátrai, 10. Nógrádi, 11. Kishonti.
- III. Tornai Főesperesség:** 12. Tornai, 13. Jászói, 14. Szepesi Esperesi Kerületek.⁵¹ A Tornai kerület 9 plébániája a filiákkal: Almás (1397) – Körtvélyes * Görgő (1500) * Hidvégardó (1397) – Becskeháza, Horváti, Lenke, Vendégi * Jablonca (1397) – Borzova, Derenk, Szilice, Ardócska, Szelce, Kisfalú, Vidomaj, Korotnok * Szentandrás (1397) – Barakony, Dobódél, Rákó, Kovácsi * Szilas (1397) – Égerszög, Kápolna, Komjátí, Nádaska, Perkupa, Szőlősardó, Teresztenye, Varbóc, Lászi-pusztá * Szögliget (1397) – Szin, Petri, Jósvafő * Torna (1274) – Áj, Udvarnok, Méhész, Szádelő, Szalajkó * Tornaújfalu

⁴⁹ Schematismus Rosnaviensis. (SR.) MDCCCXXIII. (1823)

⁵⁰ uo. 87-93. o.

⁵¹ SR. MDCCCL. (1850)

(1397) – Zsarnó.⁵² 1851-ben a helyzet ugyanez annyi változással, hogy fel van tüntetve két új filia Almáshoz: Mola Evetes, Malom.⁵³ 1861-ben Jabloncához az addigakon túl Feketefűz került filiaként.⁵⁴

1855-ben az alábbi változások történtek az egyházkormányzatban:

I. Székesegyházi Főesperesség: 1. Rozsnyói, 2. Várgedei, 3. Putnoki, 4. Rimaszécsi, 5. Murányi, 6. Garami.

II. Nógrádi Főesperesség: 7. Füleki, 8. Losonci, 9. Mátrai, 10. Gácsi, 11. Kishonti.

III. Tornai főesperesség: 12. Tornai, 13. Jászói, 14. Szepesi Esperesi Kerületek.⁵⁵

Így 3 főesperességhez szintén 14 esperesi kerület és 98 plébánia tartozott. 1864-ben Perkupát a Tornai Főesperességhez csatolták így a plébániák száma 99-re emelkedett,⁵⁶ ami változatlan maradt az első világháború végéig. 1869-ben az esperesség beosztása a következő volt: Almás – Körvtélyes, Lenke, Vendégi * Jablonca – Borzova, Derenk, Szilice, Ardócska, Kisfalu, Feketefűz, Szelce, Vidomaj * Perkupa – Dobódél, Varbóc, Kápolna, Szőlősárdó, Teresztenye, Égerszög, Lászi-pusztá * Szentandrás – Barakony, Rákó, Kovácsi * Szilas – Nádaska, Komjádi * Szögliget – Szin, Petri, Jósvafő * Torna – Áj, Udvarnok, Méhészke, Szádelő, Szalajkó * Tornaújfalu – Zsarnó. Így tehát 10 plébánia volt 36 filiával.⁵⁷

1904-ben az esperesség beosztása ugyanaz.⁵⁸ 1906-ban a Tornai Főesperességben a beosztás a következő volt: Bódvaszilás – Tornanádaska, Komjádi * Hidvégardó – Becskeháza, Tornahorvát, Bódvalenke, Bódvavendégi * Jablonca – Borzova, Derenk, Szilice, Ardócska, Kisfalu, Szelce, Vidomaj * Perkupa – Dobódél, Varbóc, Tornakápolna, Szőlősárdó, Teresztenye, Égerszög, Lászi-pusztá * Szádalmás – Körvtélyes, Réti-malom, Mélykút * Szögliget – Szin, Szinpetri, Jósvafő Torna – Áj, Száduvarnok, Méhész, Szádelő * Tornagörgő – Paklan * Tornaszentandrás –

---

⁵² uo. 105-111. o.

⁵³ SR. MDCCCLI. (1851), 105. o.

⁵⁴ SR. MDCCCLXI. (1861), 46. o.

⁵⁵ SR. MDCCCLV. (1855), a plébániái beosztás és a filiák ugyanazok, mint 1851-ben.

⁵⁶ SR. MDCCCLXIX. (1869)

⁵⁷ SR. MDCCCLXIX. (1869), 45-48. o.

⁵⁸ A magyarországi latin és görög szertartású római katolikus papság évkönyve és névtára 1904, Bp.,

Az Egyházi Közlöny kiadása, 327-336. o.

Barakony, Bódvarákó, Kovácsi, Világos * Tornaufalu – Zsarnó, szintén 10 plébánia 36 filiával.⁵⁹

A magyar Tanácsköztársaság és a csehszlovák néphadsereg által 1919. július 1-én aláírt pozsonyi fegyverszüneti szerződés kijelölte a két ország közötti demarkációs vonalat, amely a későbbi trianoni határral lényegében azonos volt. A 4 km széles fegyvermentes övezet csehszlovák ellenőrzés alatt állt. Az 1919-es egyházmegyei névtár utolsó lapján közli, hogy az előzetes békekötési tanácskozások alapján megszállták az egyházmegye több mint kétharmad részét. Továbbá 8 alesperesi kerület 59 plébániával teljesen, 4 alesperesi kerület 12 plébániával részben került megszállás alá. A mátrai és várgedei alesperességek 13 plébániával a demarkációs vonalon túl estek. Ezáltal az egyházmegye 99 plébániájából 71 megszállt területen feküdt.⁶⁰ A fenti névtári adatokat összevetve a Határokon túli (magyar) helységnevszótár⁶¹ helységneveivel és a jelenlegi állapotokkal, más megállapításra lehet jutni. Az egykori 14 esperesi kerületből, 8 teljes egészében 56 plébániával, 5 részben 24 plébániával került Csehszlovákiához és 1 maradt 6 plébániával sértetlenül, 5 pedig csonkán 13 plébániával az új határokon belül.

A *Csehszlovákiához került esperességek* az alábbiak voltak: 1. rozsnói, 5. murányi, 6. garami, 7. füleki, 10. gácsi, 11. kishonti, 13. jászói, 14. szepesi (8).

A *részben átkerült esperességek a Magyarországon maradt plébániákkal* a következők lettek: 2. várgedei (Cered, Zabar), 3. putnoki (Putnok, Ragály), 4. rimaszécsi (Sajópüspöki, Szentsimon), 8. losonci (Karancskeszi, Litke), 12. tornai (Bódvaszilás, Hidvérgárdó, Perkupa, Szögliget, Tornaszentandrás).

Teljes egészében Magyarországon maradt esperesség: a 9. mátrai (Bárna, Kazár, Kisterenye, Mátranovák, Salgótarján, Somoskőújfalu). Így a

---

⁵⁹ SR. MCMVI. (1906), 69-74. o.

⁶⁰ A Rozsnói Róm. Kath. Püspöki Egyházmegye Névtára. MCMXIX. (1919), összeállította Dr. Pobožny Róbert., Rozsnó, A Sajóvidék kiadása., 1919., Litterae Circulares Diocesis Rosnaviensis Anno Salutis (LCDR.) 1940, Rozsnó, 1940. január 22., II. A körlevél arról tudósít, hogy 1939-ben 70 plébánia tartozott a püspökséghez.

⁶¹ Magyar neve? Határokon túli helységnevszótár: összeállította és a bevezetést írta Sebők László, a Magyarságkutató Intézet adatai alapján. Bp., Arany Lapok Kiadó, 1990.

Rozsnyói Egyházmegye 99 plébániájából 80 került Csehszlovákiához és 19 maradt a trianoni Magyarország határain belül.⁶²

A csonka részt 1919–1939 között megbízott helynökök kormányozták (Tornay János 1919–1927, Pájer János 1928–1937, Meszlényi Zoltán 1937–1939)⁶³ (lásd: **2. számú melléklet**).

Az első bécsi döntést követően, 1939. július 19-től az új rozsnyói püspök Bubnics Mihály lett. Ekkor 70 plébánia tartozott a magyar részhez és 38 a szlovákhhoz⁶⁴ – 1945. február 22-én bekövetkezett haláláig. 1939 szeptemberében a püspök körlevelében tudósított az egyházmegye területi változásairól. Ismertetése szerint az egyházmegye három részre volt osztva. Püspöki joghatóság alatt a visszacsatolt részen 45 plébánia volt. 35 plébánia volt a szlovák részen. A püspöki joghatóság alól kivonva a csonka magyarországi részen az 1937. szeptemberében létrehozott rozsnyói apostoli kormányzósághoz 22, plébánia tartozott. Ez összesen 105 plébánia.⁶⁵ Az októberi körlevélben némi változás állt be, mivel a visszacsatolt részen 64 plébánia és 8 filia tartozott a kormányzás alá, püspöki joghatóság alatt továbbra is 22 a szlovák részhez 38 plébánia tartozott.⁶⁶ A frontátvonulási időszakban Horváth Gyula kisterenyei plébános helynöki minőségben kormányozta a csonka magyar részt. Ezután Pobožný Róbert káptalani helynök, Pájer Jánost bízta meg a vezetéssel, akit Madarász István kiutasított kassai megyéspüspök és Tost Barnabás apostoli kormányzó követett.⁶⁷ A háborút követően a csonka magyar rész egyházkerületi beosztása a következő volt:

I. Nógrádi Főesperesség: 1. Nógrádi (10 pléb.), 2. Mátrai Esperesi Kerületek (8 pléb.).

II. Gömöri Főesperesség: 3. Putnoki (7 pléb.), 4. Bódvai Esperesi Kerületek (5 pléb.).

Így tehát a rozsnyói magyarországi adminisztratúra 2 főesperességből, 4 esperesi kerületből állt, amelyekhez összesen 30 plébánia tartozott.⁶⁸

---

⁶² Az Egri Főegyházmegye 1975-ös névtára szerint, 19 plébánia volt a magyar részen és 83 a csehszlovák részen. v. ö.: Az Egri Főegyházmegye Névtára 1975. (EFN) szerk.: dr. Bánk József egri érsek, Eger, 1975. 211. o.

⁶³ Az Egri Főegyházmegye Névtára 1975. 211-212. o.

⁶⁴ uo.

⁶⁵ LCDR. Somodi, 1939. szeptember 18., X.

⁶⁶ LCDR. Somodi, 1939. október 4., XII.

⁶⁷ Az Egri Főegyházmegye Névtára 1975. 211-212. o.

⁶⁸ Schematismus Administraturae Apostolicae Rosnaviensis in Hungaria. 1950, Hejce, kéziratként

A Bódvai Esperesi Kerület a következők szerint alakult: Bódvaszilás – Tornanádaska, Komjáti * Hidvégardó – Bódvalenke, Becskeháza * Perkupa – Dobódél, Varbóc, Égerszög, Kápolna, Lászi-pusztá, Teresztenye, Szőlősardó, Vasúti állomás * Szögliget – Szin, Szinpertri, Jósvafő * Tornanádaska – Bódvárakó, Tornabarakony, Kovácsi, Pusztá, Osztramos.⁶⁹ 1951-től szentszéki kinevezéssel Dr. Brezanóczy Pál apostoli kormányzó – később püspök, majd érsek – látta el a kormányzati teendőket immáron Egerből.⁷⁰

Az Egri Főegyházmegye irányítása alatt, 1951–1982

A második világháborút lezáró és a trianoni békét megerősítő 1947. február 10-i párizsi békeszerződést követően a csonka részek kormányzása 1951-től az Egri Főegyházmegye irányítása alá került. Ezt a feladatot látta el elsőként Dr. Brezanóczy Pál. 1952. április 19-én, 3065/52. számú rendeletével a Szentszék az egri érseket azon jogokkal ruházta fel a rozsnyói, kassai, szatmári részekben, melyek a saját főegyházmegyéjében megilletik.⁷¹ Ez már azt is jelezte, hogy a további határmódosítások és az esetleges visszarendezés esélye szinte lehetetlen. Ezáltal az 1804-től metropolitai joghatóságot gyakorolt egri érsek logikusan lett e három csonka suffraganeus püspökség egyházi elöljárójává. Jogait megbízott helynökein keresztül vagy önmaga gyakorolta. 1972-től Brezanóczyt Dr. Mészáros Lajos káptalani helynök követte a kormányzásban 2 éven keresztül. 1974. február 2-től Dr. Bánk József érsek vette át az irányítást. Ebben az időben a magyarországi Rózsnyói Egyházmegye területi beosztása a következő volt:

I. Mátra – Gömői Főesperesség: 1. Salgótarjáni (10 plébánia, 14 filia), 2. Kisterenyei (8 plébánia, 9 filia), 3. Putnoki (7 plébánia, 11 filia), 4. Bódvai (5 plébánia, 16 filia) Esperesi Kerületek. Összesen tehát a külön kormányzat 1 főesperességre, 4 alesperességre terjedt ki, melyekhez 30 plébánia és a hozzájuk tartozó 50 filia hívő közössége tartozott.⁷² A bódvai kerület a következőképpen volt felosztva: Bódvaszilás – Komjáti, Tornanádaska * Hidvégardó – Bódvalenke, Becskeháza * Perkupa – Dobódél, Varbóc, Égerszög, Lászi-pusztá, Szőlősardó, Teresztenye, Tornakápol-

---

⁶⁹ uo. 19–23. o.

⁷⁰ EFN 1975. 212. o.

⁷¹ Az Egri Főegyházmegye Névtára (EFN) 1975, 212. o.

⁷² uo. 217–222. o.

na * Szögliget – Szin, Jósvafő, Szinpetri * Tornaszentandrás – Bódvarákó, Tornabarakony, 5 plébánia 16 filiával.⁷³

1978-tól Kádár László érsek irányította a csonka püspökségeket a megszűnésükig. 1982. május 22-én a Szentszék a csonka rozsnói püspökség magyar adminisztratíváját – a kassaival és a szatmárral együtt – megszüntette és az Egri Főegyházmegyéhez csatolta.⁷⁴ Ezzel a 206-éves püspökség magyarországi története végleg lezárult.

Az Egri Főegyházmegye kebelén, 1982–1993- napjainkig

Az eddig eltelt időszak két részre osztható: az *első* a megszűnéstől a II. János Pál pápa által véghezvitt 1993-as magyarországi egyházmegye módosításokig (1982-1993), a *második* pedig 1993-tól a jelenleg is tartó időszak (2005). A főegyházmegye területi beosztása a következőképpen alakul:

I. Főszékesegyházi Főesperesség: 1. Eger városi, 2. Eger vidéki, 3. Mezőkövesdi, 4. Harsányi, 5. Ónodi, 6. Miskolci, 7. Szendrői, 8. Ózdi, 9. Apátfalvi (Bélapátfalva) Esperesi Kerület (EK) 105 plébániával.

II. Hevesi Főesperesség: 1. Parádi, 2. Kápolnai, 3. Erdőtelki, 4. Füzesabonyi, 5. Kiskőrei, 6. Tiszafüredi, 7. Karcagi, 8. Törökszentmiklósi EK 72 plébániával.

III. Patai Főesperesség: 1. Pásztói, 2. Gyöngyösi, 3. Adácsi, 4. Jászberényi, 5. Jászapáti Esperesi Kerület 51 plébániával.

IV. Szabolcsi Főesperesség: 1. Kisvárdai, 2. Polgári, 3. Rakamazi, 4. Nyíregyházi, 5. Nagykállói, 6. Püspökladányi EK 74 plébániával.

Északi Főesperességek

V. Abaúji Főesperesség: 1. Gönci, 2. Szikszói, 3. Encsi EK 34 plébániával.

VI. Zempléni Főesperesség: 1. Tokaji, 2. Hernádnémeti, 3. Sárospataki, 4. Sátoraljaújhegyi, 5. Bodroghközi EK 46 plébániával.

VII. Mátra – Gömöri Főesperesség: 1. Salgótarjáni, 2. Kisterenyei, 3. Putnoki, 4. Bódvai EK 30 plébániával. A bódvai kerület beosztása: Bódvaszilás – Komjáti * Hidvégardó – Bódvalenke * Perkupa – Dobódél, Varbóc, Égerszög, Szőlősardó, Tornakápolna * Szögliget – Jósvafő, Szinpetri * Tornaszentandrás – Bódvarákó, Tornanádaska, tehát 5 plébánia 11 filiával.⁷⁵

---

⁷³ uo. 221-222. o.

⁷⁴ EFN 2000. In: Az Egri Főegyházmegye Sematizmusa VI., Eger, 2000, 19-20. o.

⁷⁵ EFN 1987. In: Az Egri Főegyházmegye Sematizmusa VI., Eger, 1987, 84-85. o.

VIII. Szatmári Főesperesség: 1. Mátészalkai, 2. Fehérgyarmati, 3. Vásárosnaményi EK 28 plébániával.⁷⁶ Így tehát az egyházmegye 8 főesperességre, 43 esperesi kerületre volt felosztva, melyekhez 440 plébánia tartozott.

Az 1993-as egyházmegyei határmódosítások után a jelenleg is érvényben lévő beosztás az alábbi:

I. Főszékesegyházi Főesperesség: 1. Eger és Vidéke, 2. Mezőkövesdi – Harsányi, 3. Ónodi, 4. Miskolci, 5. Szendrői, 6. Ózdi, 7. Kazincbarcikai Esperesi Kerületek, 120 plébániával. A szendrői kerület beosztása: Borsodszirák – Sajóecseg * Bódvaszilás – Komjáti * Edelény – Balajt, Ládbesenyő * Hangács – Boldva, Nyomár * Hidvégdó – Becskháza, Bódvalenke * Ormosbánya * Perkupa – Dobódel, Varbóc, Égerszög, Szőlősardó, Tornakápolna, Tereszténye * Rudabánya – Felsőtelekes, Felsőkelecsény * Sajóvamos – Sajópálfala, Sajósenye * Szendrő - Abod, Galvác, Martonyi, Meszes, Szalonna * Szendrőlád * Szögliget – Szin, Jósvafő, Szinpetri * Szuhogya – Alsótelekes * Tornaszentandrás – Bódvarákó, Tornanádaska, Tornabarakony * Tornaszentjakab – Debréte, Rakaca, Rakacaszend, Viszló, tehát 15 plébánia 53 filiával.⁷⁷

II. Hevesi Főesperesség: 1. Parádi, 2. Kápolna – Füzesabonyi, 3. Erdőtelek – Kiskörei, 4. Karcag – Tiszafüredi, 5. Törökszentmiklósi Esperesi Kerületek, 47 plébániával.

III. Patai Főesperesség: 1. Patai felső, 2. Gyöngyös – Adácsi, 3. Jászberényi, 4. Jászapáti EK 52 plébániával.

IV. Abaúji Főesperesség: 1. Gönci, 2. Szikszó – Encsi EK 34 plébániával.

V. Zempléni Főesperesség: 1. Szerencsi, 2. Sárospataki, 3. Sátoraljaújhely – Bodrogközi EK 50 plébániával.⁷⁸ Így tehát 5 főesperességhez tartozik 21 esperesi kerület 303 plébániával.

---

⁷⁶ uo. 25-90. o.

⁷⁷ EFN 2000. In: Az Egri Főegyházmegye Sematizmusa VI., Eger, 2000, 61-64. o.

⁷⁸ uo. 49-105. o.

1. számú melléklet

A ROZSNYÓI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZMEGYE
PÜSPÖKEINEK NÉVSORA

sor- szám	NÉV	RANG, TISZTSÉG	KORMÁNYZATI IDŐ	SZÜLETÉSI IDŐ	PAPPÁ SZENTELÉS	HALÁL
1.	Galgóczy János	pp.	A székfoglalás előtt elhunyt	1713.	1737.05.	1776.04.05.
2.	Révay Antal	gr.,mpp.	1776-1779.	1718.	1731. (1732.)	1783.12.26.
3.	Andrássy Antal	br.,SJ., mpp.	1780.06.25- 1799.11.12.	1742.09.14.	1772.08.20.	1799.11.12.
4.	Szányi Ferenc	mpp.	1799-1810.03.20.	1740.10.17.	1763. (1764.)	1810.03.29.
5.	Esterházy László	gr.,mpp.	1810.12.19-1825.	1762.06.12.	1792.08.26.	1844.09.11.
6.	Lajcsák⁷⁹ Ferenc	mpp.	1825.08.21- 1827.10.08.	1772.12.12.	1795.12. 28.	1843.05.05.
7.	Scitovszky János⁸⁰	mpp.	1827-1838.	1785.11.01.	1809.	1866.10.19.
8.	Zichy Domonkos⁸¹	gr.,mpp.	1840-1842.	1808.07.21.	1831.	1879.10.30.
9.	Bartakovics Béla⁸²	mpp.	1844.09.22- 1850.09.30.	1791.04.04.	1815.	1873.05.30.
10.	Kollártsik István	mpp.	1850.04.02- 1869.07.18.	1796.08.15.	1819.08.28.	1869.07.18.
11.	Schopper György	mpp.	1872.01.17- 1895.04.10.	1819.03.09.	1842.04.24.	1895.04.10.
12.	Ivánkovits János	mpp.	1896.11.22- 1904.10.15.	1846.12.24.	1870.05.05.	1910.03.31.
13.	Balás⁸³ Lajos	mpp.	1905.10.17- 1920.09.18.	1855.08.20.	1879.03.07.	1920.09.18.
14.	Podraczky István	kápt. helyn.	1920-1925.	1846.07.20.	1869.08.02.	1925.
15.	Cársky József	cpp.,ap. korm.	1925.03.30- 1925.11.12.	1886.05.09.	1909.07.27.	1962.03.11.
16.	Bubnics Mihály	mpp.	1925.12.15- 1945.02.22.	1877.05.22.	1900.06.22.	1945.02.22.
17.	Pobozsny Róbert	pp.	1945-1972.06.09.	1890.05.30.	1913.	1972.06.09.
18.	Kojnok Eduard	mpp.	1990-től	1933.08.14.	1956.06.24.	-

⁷⁹ 1827.10.08-tól váradi püspök.

⁸⁰ 1838: pécsi püspök, 1849. 07. 21-től esztergomi érsek, 1853-tól bíboros, az MTA tagja.

⁸¹ 1842.02.24-től veszprémi püspök, 1849-ben tisztségéről lemond és visszavonul.

⁸² 1850.04.02-től egri érsek, az MTA tagja.

⁸³ Halálát követően a püspöki szék megüresedett. Bubnics Mihály kinevezéséig az egyházmegyét Podraczky István és Cársky József kormányozta.

2. számú melléklet

A ROZSNYÓI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZMEGYE CSONKA MAGYAR RÉSZÉNEK PÜSPÖKEI, KORMÁNYZÓI

Sz.	NÉV	KORMÁNYZATI IDŐ	KÖZPONT
1.	Tornay János pprel.,helyn.	1919-1927.	Sajópuszpöki
2.	Pájer János ap.protonot.,helyn.	1928.01.-1937.09.22.	Putnok
3.	Meszlényi Zoltán ⁸⁴ spp.,helyn.	1937.09.23-1939.07.18.	Esztergom
4.	Bubnics Mihály mpp.	1939.07.19-1945.02.22.	Rozsnyó, Somodi ⁸⁵
5.	Horváth Gyula esp./pléb.,helyn.	1945.02.	Kisterenye
6.	Pájer János ⁸⁶ kan.	1945-1946.	Rozsnyó, Bánréve, Putnok
7.	Madarász István kiutasított kassai mpp.	1946-1948.08.08.	Hejce
8.	Tost Barnabás prép.kan.,kassai kápt.helyn., rozsnyói ap.korm.	1948.08.25-1951.	Hejce
9.	Dr.Brezanóczy Pál ⁸⁷ egri ér.	1951-1972.	Eger
10.	Dr. Mészáros Lajos egri kápt.helyn.	1972-1974.	Eger
11.	Dr. Bánk József egri ér.	1974.02.02-1978.	Eger
12.	Kádár László Gábor ⁸⁸ egri ér.	1978-1986.	Eger

⁸⁴ 1937 szeptemberétől a Szentszék rendelkezése alapján Serédi Jusztinián bíboros lett a rozsnyói és kassai részek apostoli kormányzója. Meszlényi Zoltán segédpüspök, helynök megbízottként vezette a püspökséget.

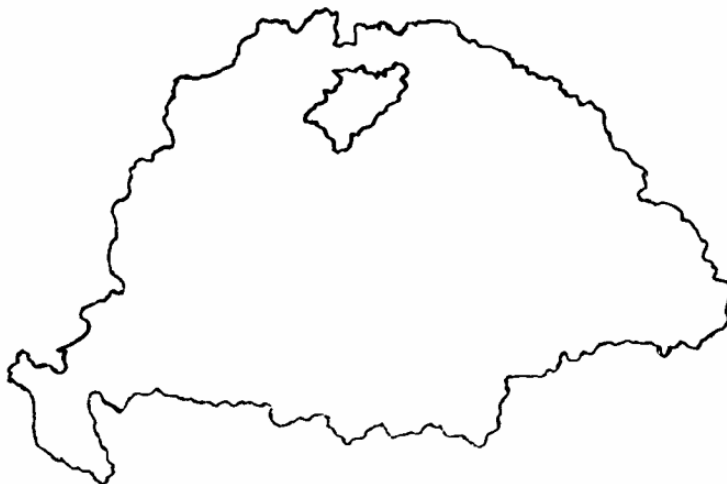
⁸⁵ 1941.07.01. – 1941.10.30. között.

⁸⁶ Pobožný Róbert megbízásából.

⁸⁷ A Szentszék 1952.04.19-i (3065/52.) rendelete szerint az egri főegyházmegye főpásztora ugyanazon felhatalmazásokkal rendelkezik a csonka részek kormányzása esetében, mint a saját egyházmegyéjében.

⁸⁸ A kassai, rozsnyói, szatmári püspökségek magyarországi részeit az 1982.05.22-én kiadott pápai dekrétum az egri főegyházmegyéhez csatolta.

**A ROZSNYÓI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZMEGYE
TERÜLETI BEOSZTÁSA**

A Rozsnyói Püspökség a Magyar Királyság területén

A rozsnyói egyházmegye főesperesi kerületei

I. Székesegyházi Főesperesség

1. Rozsnyói esperesi kerület
2. Várgedei ek.
3. Putnoki ek.
4. Rimaszécsi ek.
5. Murányi ek.
6. Garami ek.

II. Nógrádi Főesperesség

7. Füleki ek.
8. Losonci ek.
9. Mátrai ek.
10. Gácsai ek.
11. Kishonti ek.

III. Tornai Főesperesség

12. Tornai ek.
13. Jászói ek.
14. Szepesi ek.

A rozsnyói egyházmegye esperesi kerületei

Forrás:

Az Egri Főegyházmegye Névtára. 1975. 211-212. o.

Az Egri Főegyházmegye Névtára. 2000. 19-20. o.

Schematismus Administraturae Apostolicae Rosnaviensis in Hungaria
1950, Hejce (kéziratként)